

ДАНИ ПРО АВТОРА

Левченко Тетяна Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української лінгвістики та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
e-mail: tanyalevchenko2010@ukr.net

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Левченко Татьяна Николаевна, кандидат педагогических наук, доцент кафедры украинской лингвистики и методики преподавания ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды»
e-mail: tanyalevchenko2010@ukr.net

DATA ON AUTHOR

Levchenko Tatiana M., associate professor at the Department of Ukrainian Linguistics and Teaching Methods
State Higher Educational Establishment «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University»
e-mail: tanyalevchenko2010@ukr.net

УДК 811.161.2'373'06:82-92

POLYSEMY OF TOKENS AS ONE OF THE DEFINING TENDENCIES IN MODERN PUBLICISM

Kaluzhynska Y. W.

The article analyzes lexeme with a figurative sense to denote negative actions and processes used in the language of modern Ukrainian periodicals.

It was found that authors to make texts more expressive and to draw the attention of readers are using various means to provide the language of newspaper periodicals emotionally colored.

It was investigated that at the beginning of XXI century authors of mass-media material actively use words with a figurative sense. These lexeme are specific to periodicals of different regions of Ukraine and various forms of ownership.

It was determined that the lexeme used in the figurative sense are one of the most expressive means of creating journalistic text.

It was traced trends, that because of the unstable socio-political situation in the country under the influence of extralinguistic factors in the language of the media the using of words with figurative meaning to denote negative processes that take place in the political life of the country was actualized, including the theme of relations of Ukraine and Russia. Due to the tense situation in society the number of using of negative verbs with figurative meaning to social and economic issues was increased. They characterize and describe the mood of the people, the events taking place in all spheres of society.

It was concluded that in the language of modern print media lexeme with figurative negative sense provide the texts of mass-media by emotionally expressive color. They are using with both figuratively known and new, uncommitted in dictionaries senses. The words of a figurative sense dominate in the texts of socio-political, economic and military topics.

Key words: *language of mass media, negative evaluation, emotional attitude, lexeme with figurative sense, extra-linguistic factors, stylistic role*

ПОЛИСЕМИЯ ЛЕКСЕМ КАК ОДНА ИЗ ОПРЕДЕЛЯЮЩИХ ТЕНДЕНЦИЙ СОВРЕМЕННОЙ ПУБЛИЦИСТИКИ

Калужинская Ю. В.

В статье проанализированы лексемы с переносным значением для обозначения негативных действий и процессов, используемых в языке современной украинской периодики.

Выяснено, что авторы публикаций чтобы сделать тексты более выразительными и привлечь внимание читателей, прибегают к различным средствам, предоставляющих языку газетной периодики эмоционально-экспрессивный окрас.

Было исследовано, что в начале XXI века авторы масс-медийных материалов активно используют слова с переносными значениями. Такие лексемы характерны для периодики разных регионов Украины и разных форм собственности.

Определено, что лексемы, которые употребляются в переносном значении, являются одним из самых выразительных средств создания публицистического текста.

Прослежено тенденции, что, учитывая неустойчивую общественно-политическую ситуацию в стране под влиянием внеязыковых факторов в языке средств массовой информации активизировалось использование слов с переносным значением для обозначения негативных процессов, происходящих в политической жизни страны, в частности на страницах газет активно развивают тему отношений Украины с Россией. В связи с напряженной ситуацией

в обществе возросло количество употребления отрицательных глаголов с переносным значением на социальную и экономическую тематику. Они характеризуют и описывают настроения людей, события, происходящие во всех сферах жизнедеятельности общества.

Были сделаны выводы, что в языке современных печатных средств массовой информации лексемы с переносным отрицательным значением предоставляют масс-медийным текстам эмоционально-экспрессивный окрас. Они используются как с известными переносными значениями, так и с новыми, незафиксированными в словарях. Слова с переносным значением преобладают в текстах общественно-политической, экономической и военной тематики.

Ключевые слова: язык средств массовой информации, отрицательная оценка, эмоциональное отношение, лексемы с переносным значением, внеязыковые факторы, стилистическая роль.

ПОЛІСЕМІЯ ЛЕКСЕМ ЯК ОДНА З ВИЗНАЧАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СУЧАСНОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ

Калужинська Ю. В.

У статті проаналізовано лексеми з переносним значенням на позначення негативних дій та процесів, що використовуються в мові української сучасної періодики.

З'ясовано, що автори публікацій аби увиразнити тексти і привернути увагу читачів, удаються до різних засобів, що надають мові газетної періодики емоційно-експресивного забарвлення.

Було досліджено, що на початку ХХІ ст. автори мас-медійних матеріалів активно використовують слова з переносними значеннями. Такі лексеми характерні для періодики різних регіонів України та різних форм власності.

Визначено, що лексеми, вжиті в переносному значенні, є одним з найвиразніших засобів творення публіцистичного тексту.

Простежено тенденції, що з огляду на нестійку суспільно-політичну ситуацію в країні під впливом позамовних чинників у мові засобів масової інформації активізувалось використання слів з переносним значенням для позначення негативних процесів, що відбуваються у політичному житті країни, зокрема на шпальтах газет активно розвивають тему стосунків України з Росією. У зв'язку з напруженою ситуацією у суспільстві зростає кількість вживання негативних дієслів із переносним значенням на соціальну та економічну тематику. Вони характеризують та описують настрої людей, події, що відбуваються в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Було зроблено висновки, що в мові сучасних друкованих засобів масової інформації лексеми з переносним негативним значенням надають мас-медійним текстам емоційно-експресивного забарвлення. Вони вживаються як із відомими переносними значеннями, так і з новими, незафіксованими в словниках. Слова з переносним значенням переважають у текстах суспільно-політичної, економічної та військової тематики.

Ключові слова: мова засобів масової інформації, негативна оцінка, емоційне ставлення, лексеми з переносним значенням, позамовні чинники, стилістична роль.

Formulation of the problem. The language of mass media is the most active source of lexical-semantic processes of the modern Ukrainian language. The main features of newspaper language are: saving and selection of linguistic resources, short presentation, informative load, and means of emotionally expressive color.

The language of modern Ukrainian periodicals is characterized by figurative use of terms from different disciplines to show reality of political and social life in Ukraine [6], this trend is not only increased, but we observe its further development

Analysis of the recent researches and publications. The features of newspaper language were considered by such scientists as: A. M. Vasilieva [1], N. S. Holikova [2], M. A. Zhowtobriukh [3], N. W. Lynnyk [4], L. T. Masenko [5], O. D. Ponomariv [7], M. I. Navalna [6], O. A. Serbenska [8] and others.

Using of words in a figurative sense for creating a bright image, expression of evaluation, emotional attitude to the subject of speech is intended to influence the recipient. Journalistic text, except only the actual information function, aims to influence certain aspects of perception of recipient of communication, on his emotional and intellectual sphere, to encourage certain activities [8]. The vocabulary used in the figurative sense is one of the most expressive means of creation of journalistic text.

The purpose of the article. The research aims to study lexeme with figurative meaning in modern Ukrainian periodicals, its characteristic and classification due to the sphere of using.

Main text. Considereng the unstable socio-political situation in the country, in the language of the mass media are being actively

used the words of a figurative meaning to denote negative processes taking place in political life (*рупор* «pipe in the form of a truncated cone and pyramid to enhance sound; *fig.*, *book*. spokesman of someone's ideas, thoughts, feelings and so on» [10, т. VIII, с. 910]; *розхитувати* «shaking, forcing loosely hold of something, pull, pull something and so on. etc., lead to disorder, decline (structure, foundations, etc.); *fig.* To do unsustainable, unstable, change (attitudes, perceptions, and so on)» [10, т. VIII, с. 850]; *вибілювати* «bleach all the objects or the entire surface of something with a solution of chalk, lime, etc.; *fig.* To justify, hiding guilt» [10, т. I, с. 352]; *заморожувати* «much cooling prove to freezing; *fig.* To stop development, manifestation of something» [10, т. III, с. 220]. Comp.: «Вовк: У кожній загибелі **«рупорів»** ПР [партії регіонів] може бути економічна складова» («Українська правда», 19.04.2015); «Історія вийшла настільки переконливою, що, не зважаючи на марні потуги інформаційно **«розхитати»** уряд, все закінчилось повним «пшиком» («Народна воля», 17.04.2015); «...за допомогою своїх лобістів Шуфрич організовує заходи, на яких запрошує євродепутатів та західних експертів, щоб **відбілити** свою репутацію» («День», 25.03.2015); «Україна **«заморозила»** свої газові проблеми до весни 2015 року: нинішній контракт захистить країну від вимерзання, але без рішення арбітражу не принесе справедливої ціни» (title) («Україна молода», 05.11.2014).

Tokens with a figurative meaning negatively characterize officials, oligarchs, and basic social and political processes taking place in the country.

As the newspaper texts are intended not just to convey information to the reader, but to cause a reaction, so the using of words with negative value is an important stylistic device. Particularly noteworthy are words with no figurative meaning in the dictionary (*ляльковод* «artist who runs puppets in the puppet theater» [10, т. IV, с. 579]; *людодіство* «consumption of human flesh by tribes who were at the initial stage of development» [10, т. IV, с. 569]; *благословення* «consent, authorization, approval» [10, т. I, с. 194]. In the language of Ukrainian periodicals these tokens are used in new figurative sense. Comp.: «Чи варто недооцінювати роль і можливості у новій Верховній Раді **«Опозиційного блоку»** з його

кремлівськими *«ляльководам»* («Високий замок», 29.10.2014); *«Оскільки бюджет ще не прийнятий, можливо не слід детально коментувати цей прояв витонченого політико-економічного людодіства в державних масштабах»* («Вільна Україна», 19.12.2015); *«Тінювий, чорний, спекулятивний курс – можна назвати як завгодно, суть не зміниться – утворили комерційні банки з «благословення» НБУ»*. («Високий замок», 15.01.2015).

To emphasize on the corruption and the insatiability of the authorities, authors of articles use words *ляльковод* and *людодіство*, that become new definition, that is not fixed in the dictionary: «one who manipulates someone for his interests» and «insatiability concerning ordinary people» in accordance.

Literary token *благословення* underlines irony of the actions of National Bank of Ukraine. In such case it acquires a meaning «permission for some activities, promoting something».

In texts about ex-member of Party of Regions Mykhailo Yefremov we note the using of such tokens as *букет* and *нарити*. Primarily *букет* has a meaning «beam of disrupted or cut and stacked together flowers» [10, т. I, с. 252]. But concerning the activity of ex-deputy may be interpreted as: «collection of all criminal and illegal actions». A token *нарити* with a direct meaning «digging, making in the land the depth or pit» [10, т. V, с. 170] functions in relation to the offender as «find unequivocal evidence of guilt; find something that was carefully hidden», e.g.: *«Кримінальний «букет» для Єфремова»* (title) («Україна молода», 20.02.2015); *«Служба безпеки передала до ГПУ все, що їй вдалося «нарити» на експедутата Єфремова»* («Україна молода», 20.02.2015).

Besides of negative processes in the country, in newspapers actively develops the theme of relations between Ukraine and Russia. As our nation is at war with a neighboring country, the articles are mostly negative evaluated, and therefore the words used figuratively referring one or another action or states and phenomena are clearly negative marked (*підривати* «ruin, destroy or shred through the explosion; *fig.* By actions, deeds, and so on. hurt anything, anything to weaken» [10, т. VI, с. 490]; *оголювати* «remove clothing, covering from some parts of the body; make naked; *fig.* Discover the essence of something, someone's nature» [10, т. V, с. 619]; *лягати* «take a

horizontal position, with whole body on something; *fig.* Be among someone, something, sharing, disconnects someone something» [10, т. IV, с. 576]). Е.г.: «Кремль задіє всі заходи для **підриву** України» (title) («Українська правда», 24.02.2015); «Убивство Немцова **оголило** конфлікт у Кремлі» (title) («Українська правда», 12.03.2015); «Якщо **ляже** наша енергосистема, то запускати її доведеться поступово впродовж місяців із території Росії» («Сільські вісті», 14.11.2014).

Without journalists attention doesn't remain an Ukrainian economic sector. Mainly are criticized processes, associated with money and rising of prices (*пожирати* «eat anything greedily, without the rest (about animals); *fig.* Destroy, burn, consume, and so on anybody, anything» [10, т. VI, с. 775]; *заиморг* «loop of rope, cord, and other, made in a way that is delayed; *fig.* That keeps someone in some dependence (material and spiritual)» [10, т. III, с. 416]; *діра* «a crack, a hole in something; *fig., scorn.* About everything backward, launched economically and culturally» [10, т. II, с. 307]. For example.: «Експерти: Протиснувши закон у своїх інтересах, «Нафтогаз» і далі **пожиратиме** все здорове, що є на ринку» («День», 19.02.2015); «Схоже, із боргового **заиморгу** ми виберемось нескоро» («Сільські віст». 06.02.2015); «**Дірку** в бюджеті спричинили також підприємства видобувної та паливної сфери» («Україна молода», 11.03.2015).

In texts on military theme appear tokens with the figurative meaning with negative evaluation, comp.: (*накачувати* «fill with any liquid, air and so on by a pump or other device; *fig., coll.* Strenuously inculcate someone certain thoughts, beliefs, etc.» [10, т. V, с. 101]; *малювати* «portray anyone, anything on the plane with a pencil, pen, paint, etc.; *fig.* Depict by words; describe; *fig.* Conjure up certain images, pictures» [10, т. IV, с. 612]), е.г.: «Тоді як Росія продовжує **накачувати** регіон військовою технікою та найманцями, які маскуються під місцевих» («Україна молода», 05.11.2014); «СБУ перехопила, як в ДНР **малюють** результати виборів» (title) («Високий замок», 03.11.2014).

The word *накачувати* is given in the meaning «to fill something, to increase the number» and the word *малювати*, when talking about unfair and unclear elections, carried out in DFR in the meaning «fake results of the elections».

Conclusions. Thus, in the language of modern print mass media are widely used words with figurative meaning with negative evaluation. Such lexical units provide the language of modern Ukrainian periodicals emotionally expressive color. They are used with known figurative meaning, and with the new, uncommitted in dictionaries. The words with figurative meaning prevail in texts on socio-political, economic and military theme.

Tokens with figurative negative meaning intensified in the language of Ukrainian periodicals because of the extra-linguistic factors and therefore require further research.

References

1. Vasilieva A. N. Newspaper-publicistic style / A. N. Vasilieva. – Moscow : Russian language, 1982. – 198 p.
2. Golikova N. S. Etiquette and culture of verbal communication in high school [Teach method. guidances.] / N. S. Golikova, I. S. Popov ; Dnepropetrovsk. nat. University named after O. Honchar, Faculty of Ukrainian and foreign Philology and Art., reg. Center of History and Ukrainian language. – D. : Izd DNU, 2009. – 157 p.
3. Zhowtobriukh M. A. Language of Ukrainian periodical press (late XIX – early XX century) / M. A. Zhowtobriukh ; USSR Academy of Sciences, Institute of movoznav. Named after O. O. Potebni. – K : Scientific Thought, 1970. – 304 p.
4. Linnik N. V. Using of reduced vocabulary in the language of print mass media and its impact on the norms of literary language / N. V. Linnik // Culture of nations Black Sea region. – 2004. – № 49, T. 2. – P. 65–67.
5. Masenko L. T. Language and politics / L. T. Masenko. – K : Soniashnyk, 1999. – 100 p.
6. Navalna M. I. Dynamics of lexicon of Ukrainian periodicals in the beginning of XXI century [Monograph] / M. I. Navalna. – K., Institute of Ukrainian language; Dmitry Burago Publishing House, 2011. – 328 p.
7. Ponomariv O. D. Stylistic of the modern Ukrainian language / O. D. Ponomarev. – Kyiv : Lybid, 1993. – 248 p.
8. Serbenska O. A. The language of newspaper and linguistic creativity of journalist in terms of socio-cultural development of society : Dis. Dr. Philology Science / Serbenska Olexandra Antonivna ; Ivan Franko Lviv University. – Lviv, 1992. – 419 p.
9. Serbenska O. A. New trends in the language of modern press / Serbenska O. A. – K : Nauk. dumka, 1998. – 106 p.

10. Dictionary of the Ukrainian language: in 11 vols. – К. : Nauk. dumka, 1970–1980. – Т. I–XI.

Список використаних джерел

1. Васильева А. Н. Газетно-публицистический стиль / А. Н. Васильева. – М. : Русский язык, 1982. – 198 с.

2. Голюкова Н. С. Етикет і культура мовного спілкування у вищій школі : [навч.-метод. посіб.] / Н. С. Голюкова, І. С. Попова ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, ф-т укр. й інозем. філології та мистецтвознав., Обл. центр історії та розвитку укр. мови. – Д. : Вид-во ДНУ, 2009. – 157 с.

3. Жовтобрюх М. А. Мова української періодичної преси (кінець XIX – початок XX ст.) / М. А. Жовтобрюх ; АН УРСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. – К. : Наукова думка, 1970. – 304 с.

4. Линник Н. В. Вживання зниженої лексики у мові друкованих засобів масової інформації та її вплив на норми літературної мови / Н. В. Линник // Культура народів Причорномор'я. – 2004. – № 49, Т. 2. – С. 65–67.

5. Масенко Л. Т. Мова і політика / Л. Т. Масенко. – К. : Соняшник, 1999. – 100 с.

6. Навальна М. І. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст. : [монографія] / М. І. Навальна. – К., Інститут української мови ; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – 328 с.

7. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови / О. Д. Пономарів. – К. : Либідь, 1993. – 248 с.

8. Сербенська О. А. Мова газети і мовотворчість журналіста в аспекті соціально-культурного розвитку суспільства : дис. д-ра філол. наук / Сербенська Олександра Антонівна ; Львівський ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 1992. – 419 с.

9. Сербенська О. А. Нові тенденції у мові сучасної преси / Сербенська О. А. – К. : Наук. думка, 1998. – 106 с.

10. Словник української мови : в 11-ти т. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. I–XI.

DATA ON AUTHOR

Kaluzhynska Yuliia W., teacher of Document Science Department
State Higher Educational Establishment «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University»
10 Naberezhna Street, app. 20, Pereiaslav-Khmelnytskyi, Kyiv region,
Ukraine, 08404
e-mail: d.yulya.w@yandex.ua

ДАНІ ПРО АВТОРА

Калужинська Юлія Володимирівна, викладач кафедри документознавства
ДВНЗ «*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди*»
вул. *Набережна*, б. 10, кв. 20, м. *Переяслав-Хмельницький*, Київська обл.,
Україна 08404
e-mail: *d.yulya.w@yandex.ua*

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Калужинская Юлия Владимировна, преподаватель кафедры документоведения.
ГВУЗ «*Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды*»
ул. *Набережная*, д. 10, кв. 20, г. *Переяслав-Хмельницкий*, Киевская обл.,
Украина 08404
e-mail: *d.yulya.w@yandex.ua*

УДК 811.161.2:811.111'373.45

МОВНІ ТА ПОЗАМОВНІ ПРИЧИНИ ПРОНИКНЕННЯ АНГЛІЦИЗМІВ У СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Молоткіна Ю. О.

У статті аналізуються мовні та позамовні причини запозичення лексем англомовного походження у сучасну українську мову.

Проблема проникнення англіцизмів в українську мову є актуальною для сучасного мовознавства. У зв'язку з участю України у процесах глобалізації, запозичення іношомовних слів відбувається безперервно, збагачуючи словниковий склад мови новими поняттями та реаліями. Ставлення лінгвістів до цього явища неоднозначне – одні вважають, що засилля англіцизмів в українській мові лише засмічує її та позбавляє унікальності, інші впевнені, що процес запозичення слів англомовного походження позитивно впливає на сучасну культуру.

Метою цього дослідження є розглянути мовні та позамовні чинники проникнення англіцизмів у сучасну українську мову.

Доведено, що причинами запозичень лексем з англійської мови є необхідність назв для нових предметів та явищ, прагнення мовців до мовної економії, потреба поповнити експресивні засоби вираження,